

ARTUR JAZDON

Sprawozdanie z działalności Biblioteki Uniwersyteckiej za rok 2009

I. Uwagi wstępne

Na działalność Biblioteki Uniwersyteckiej w roku 2009, jak wielu innych instytucji budżetowych, wpływała sytuacja finansowa kraju. Zakładano, co szczególnie ważne, że ten rok, pierwszy pełny w kadencji nowych władz uczelni, pozwoli podjąć realizację wcześniej założonych zadań. Niestety, sytuacja zwłaszcza na początku roku nie tylko nie pozwoliła na ich zainicjowanie, ale wręcz wymusiła ograniczanie działań podjętych wcześniej. Z perspektywy roku można jednak stwierdzić, że część obaw była przerysowana i ostatecznie w wielu zakresach merytorycznych, ale także administracyjno-technicznych oraz w wymiarze finansowym rok 2009 można uznać za stosunkowo dobry. Najgorzej w tym kontekście należy ocenić sytuację w zakresie kadr – płynności zatrudniania i wynagradzania. Równocześnie wskazać można, że podejmowane działania oszczędnościowe sprawiły, iż przyznany Bibliotece budżet nie został wykorzystany. Żałować można, że korekta budżetu, dzięki której przyznano Bibliotece dodatkowe środki, nastąpiła tak późno, iż niemożliwe było ich celowe spożytkowanie.

Najważniejszymi sprawami były prowadzone cały rok działania na rzecz:

- polepszenia sytuacji finansowej pracowników, rozwiązania kwestii uzupełnienia wymaganych uprawnień do zajmowania określonego stanowiska,
- rozwiązania kwestii magazynowej i dalszego remontu zabytkowej substancji gmachu głównego,

- ujednolicenia zasad obsługi użytkowników w całym systemie biblioteczno-informacyjnym,
- wdrożenia nowej wersji systemu Horizon,
- uregulowania podstaw prawnych funkcjonowania biblioteki,
- rozwoju nowych form usług w zakresie obsługi i kontaktu z użytkownikami,
- rozwijania współpracy z otoczeniem zarówno samej Biblioteki, jak i szerzej – całej uczelni.

Całoroczne starania w zakresie pierwszego z wyszczególnionych problemów skupiały się na dalszym wdrażaniu kolejnych z założonych elementów polityki płacowo-kadrowej. W ramach starań zapoczątkowanych w roku 2006 dążymy do rozwarstwienia płac i ustalenia poziomu minimalnych płac w poszczególnych grupach stanowisk i wewnątrz nich oraz stosowania wspólnych w całym systemie zasad awansowania, przeszerzgowywania i gratyfikowania finansowego, uznawanego za ważny element motywacyjny. W roku sprawozdawczym w realizacji tych założeń odnieśliśmy umiarkowany sukces. Rok 2009 przyniósł niestety pewne zachwianie wprowadzonych już poprzednio rozwiązań z powodu niemożności uwzględnienia przez uczelnię wszystkich naszych wniosków, czy też nierównego ich traktowania.

Udało się w małym zakresie podjąć najtrudniejszy, niezrealizowany w poprzednich latach postulat rozwarstwienia grupy kustoszy. Część pracowników o stażu dłuższym niż 35 lat otrzymała podwyżkę wynagrodzenia do poziomu 2300 zł. Można powtórzyć tak jak w roku ubiegłym, iż mając świadomość, że rodzi to obciążenia finansowe, nieodecydujące jednak o kondycji finansowej uczelni, dążyć należy konsekwentnie do wprowadzenia tego rozwiązania, a tym samym zakończenia wdrażania założeń polityki płacowo-kadrowej.

Kontynuowano prowadzone wspólnie z Instytutem Filologii Polskiej specjalne studia podyplomowe z zakresu informacji naukowej i bibliotekoznawstwa pod nazwą *Nowoczesna biblioteka multimedialna*. Zdobyte doświadczenie pozwala stwierdzić, że z kilku względów realizacja tej idei jest nadzwyczaj korzystna. Cieniem na projekcie położyło się tylko podjęcie w połowie trwania tegorocznych studiów decyzji o zmianie zasad ich finansowania. Przy czym chodzi nie tylko o obciążenie tym poszczególnych wydziałów, ale też o podjęcie tej decyzji w sytuacji już zaplanowania czy rozdysponowania przez nie swych budżetów.

W kontekście kilkakrotnie powtarzanej informacji, iż nasza uczelnia ma najlepszy w Polsce wskaźnik pracowników nienaukowych przypadających na etaty naukowe, oraz deklaracji, że oficjalnie nie ma blokady etatów, najtrudniejszy był problem zatrudniania nowych pracowników na zwol-

nione etaty. W sytuacji wysokich wskaźników efektywności i norm obowiązujących w BU oraz podejmowania nowych zadań niepewność co do ewentualnych decyzji w tym zakresie stanowiła poważne utrudnienie.

Nie został rozwiązany problem magazynów Biblioteki warunkujący poprawę codziennej, tradycyjnej obsługi użytkowników, ale także ewentualne wprowadzenie nowych funkcji i usług zależnych od zmian lokalowych. Spakowano część teoretycznie najmniej poszukiwanego, ale nadal aktualnego materiału i przewieziono go do magazynu zastępczego w gmachu przy ul. Międzychodzkiej. Zmagazynowano tam około 150 000 wol. Złożono wnioski o środki z MNiSW na modernizację tzw. nowej sali, polegającą na zorganizowaniu w jej przestrzeni nowego piętra, co powinno pozwolić na stworzenie miejsca na magazynowanie około 100 000 wol. Wniosek nie uzyskał akceptacji i będzie ponowiony w roku 2010. Nie udało się także uzyskać zgody władz uczelni na kupno lub wymianę działki przylegającej bezpośrednio do terenu BU, co stwarzałoby możliwość rozbudowy gmachu.

Realizowano działania, których efektem ma być pozyskanie środków na dalszy remont gmachu głównego, w tym przede wszystkim Czytelni Historycznej i Gazet oraz Centrum Informacyjnego i Katalogu.

Bardzo duże znaczenie przywiązywano do działań związanych bezpośrednio z wdrożeniem nowej wersji systemu Horizon i pośrednio z tego wynikających. Udało się zakończyć wdrożenie i uruchomić system z rozpoczęciem nowego roku akademickiego. Choć w okresie początkowym pojawiły się trudności z bezproblemowym wdrożeniem szczególnie tzw. programów okołohorizonowych, można stwierdzić, iż uporządkowano sytuację do końca roku kalendarzowego. Wdrażanie tej wersji sprzężono z dużą pracą na rzecz ujednolicenia zasad udostępniania oraz porządkowania także innych procedur i rozwiązań, które w całym systemie winny być identyczne. Odniesiono na tym polu pewien sukces, nie tylko zmniejszając liczbę tzw. wyjątków w zasadach udostępniania, ale też ujednolicając pewne zasady regulaminowe w obrębie systemu biblioteczno-informacyjnego UAM. Ten zakres prac był powiązany z porządkowaniem sytuacji prawnej. Opracowano nowy regulamin organizacyjny, wprowadzony w życie zarządzeniem Rektora UAM, oraz zasady udostępniania zbiorów. Projekt zarządzenia został skierowany do Komisji Regulaminowej i zostanie przedstawiony Radzie Bibliotecznej na jednym z pierwszych posiedzeń w roku 2010.

W związku z opracowywaniem założeń strategii dla uczelni nie kontynuowano prac nad uszczegóławianiem założeń strategii dla Biblioteki Uniwersyteckiej, mając świadomość, że musi być ona skorelowana ze strategią instytucji nadrzędnej. Jej przyjęcie przez Senat UAM pozwoli w ro-

ku 2010 podjąć pracę nad dopasowaniem do niej strategicznych założeń Biblioteki.

Mimo iż nadal za bardzo ważny element prowadzonej w Bibliotece Uniwersyteckiej polityki zarządzania zasobami ludzkimi, ale także szerzej – budowania właściwej jej kultury organizacyjnej, uważamy zbudowanie Systemu Okresowej Oceny Pracowników (SOOP-u), nie udało się przekonać władz uczelni do wdrożenia projektu. Konieczność uzyskania zgody na wprowadzenie systemu ocen wynika z zapisów prawnych. Podobnie nadal nie zdecydowano się na wprowadzenie systemu telepracy. Uważamy, że jego wprowadzenie stanowiłoby dobre rozwiązanie szczególnie dla kobiet opiekujących się małymi dziećmi i ponownie wskazywałoby uczelnię jako jednostkę nadążającą za obowiązującymi w tym zakresie normami, ale coraz powszechniej przyjmowanymi normami.

Należy podkreślić bardzo dużą aktywność pracowników Biblioteki wykazywaną w zakresie podwyższania kwalifikacji, realizowanych wyjazdów studyjnych i warsztatowych, co pozwala budować właściwy kapitał intelektualny naszej instytucji. Nie otrzymaliśmy w roku sprawozdawczym środków z puli Rektora na badania własne, co niestety uniemożliwiło realizację części założonych projektów.

Podjęmowano różnorodne działania w zakresie optymalizacji zarządzania zasobami i usługami z obszaru obsługi użytkowników. Zgodnie z ubiegłorocznymi decyzjami od początku roku rozpoczęto systematyczne gromadzenie komiksów. Nadal realizowano gromadzenie i organizację dostępu do zasobów, które przyczynić się mają do budowy systemowo i logicznie połączonych zasobów tradycyjnych i elektronicznych. Stąd dążenie do rozbudowy dostępu do czasopism elektronicznych, e-booków (mamy już ich blisko 9 tys., co stawia nas na pierwszym miejscu w Polsce), własnych zasobów umieszczanych w WBC, ale przy zachowaniu należytej troski o budowę zasobu koniecznego dla zaspokajania potrzeb użytkowników przyzwyczajanych do korzystania z nośników tradycyjnych. Całość zadań w tym zakresie uzupełnia staranie o rozbudowę zasobu zbiorów specjalnych. Wskaźniki z zakresu gromadzenia zbiorów i organizacji dostępu do źródeł zdają się potwierdzać słuszność przyjętego założenia oraz jego skuteczną i właściwą realizację. Potwierdzają to również obserwacje z obszaru obsługi użytkowników – utrzymujący się na wysokim poziomie stopień wykorzystania zasobów tradycyjnych (wzrost udostępnień z księgozbioru magazynowego i księgozbiorów czytelni), przy równoczesnym wzroście wykorzystywania własnych zasobów elektronicznych (WBC) i zasobów, do których dostęp jej kupowany. Na sensowność prowadzenia prac nad retrospektywnym opracowaniem zbiorów własnych wskazuje procent zamówień składanych w wyniku korzystania z katalogu kompu-

terowego oraz katalogu tradycyjnego. Cały czas dokładano także starań szczególnie o to, by rozwój nowych dostępów nie nakładał na uczelnię i jej jednostki organizacyjne dodatkowych obciążeń finansowych.

Na wysoką ocenę zasługują wszelkie działania i konkretne prace wykonywane na rzecz całego środowiska naukowego kraju. Wyrażają się one przez udział bibliotekarzy w zadaniach wspólnych, a więc na przykład współpracy w ramach NUKAT-u, CERL-u, WBC, w których Biblioteka należy do ścisłej czołówki krajowej.

W zakresie obsługi użytkowników starania skupiały się, rzecz jasna, nie tylko na zapewnieniu jak najlepszego funkcjonowania systemu Horizon czy podejmowaniu wielu działań promocyjnych i szkoleniowych oraz przeprowadzaniu testów nowych baz. Niestety, cały rok czekaliśmy na dostawę nowych komputerów, których brak był już zdecydowanie negatywnie odbierany przez czytelników.

Z zadowoleniem należy podkreślić fakt uruchomienia dwóch nowych ważnych usług informacyjnych. Pierwszą jest nowoczesna usługa *Ask a Librarian*. Usługa zdalnego kontaktu z użytkownikiem – także w godzinach, kiedy BU jest formalnie zamknięta – codziennie aż do późnych godzin nocnych została przyjęta z zadowoleniem. Drugą jest działanie o szerszym charakterze niż wewnątrzbiblioteczny. Jest nią powołanie repozytorium instytucjonalnego, którego pełna nazwa brzmi Adam Mickiewicz University Repository, a które w skrócie określamy akronimem AMUR. Rok 2009 poświęciliśmy na budowanie założeń teoretycznych, organizacyjnych oraz techniczno-sprzętowych. Rektor UAM wydał zarządzenie dotyczące obowiązkowego umieszczania w tym repozytorium doktoratów. Prowadzono działania na rzecz posadowienia w nim wszystkich czasopism naukowych wydawanych na uczelni. Rok 2010 będzie pierwszym rokiem oficjalnego działania AMUR-a, wpisanego jako zadanie do dokumentu strategicznego uczelni.

W tym kontekście należy podkreślić, iż wbrew obiegowym opiniom o (używając tytułu książki Łukasza Gołębiowskiego) „śmierci książki” i bliskim końcu bibliotek odnotowano zarówno wzrost udostępniania tradycyjnego, jak i szybki wzrost udostępniania elektronicznego.

Jak co roku duży wysiłek został włożony także w szeroko rozumianą współpracę z otoczeniem. Wiele działań promocyjnych – wystaw, wykładów, prelekcji, spotkań, targów, pokazów, publikacji – służyć miało nie tylko bezpośrednio kształtowaniu wizerunku Biblioteki jako placówki nowoczesnej, otwartej i aktywnej, ale także uczelni, której Biblioteka jest nieodłączną częścią, w pozyskiwaniu środków zewnętrznych na realizację podejmowanych działań.

II. Organizacja

1. Struktura organizacyjna Biblioteki Uniwersyteckiej w okresie sprawozdawczym nie zmieniła się. 1 stycznia funkcję wicedyrektora ds. komputeryzacji objął mgr Piotr Karwasiński.
2. Rada Biblioteczna odbyła trzy posiedzenia. Jak co roku, zgodnie ze swymi statutowymi uprawnieniami, przedyskutowała i przyjęła sprawozdanie roczne oraz opiniowała sprawy personalne. W ramach pozostałych posiedzeń omawiano projekt Regulaminu organizacyjnego Biblioteki Uniwersyteckiej, który po zaopiniowaniu został przedstawiony Komisji Regulaminowej i wszedł w życie Uchwałą Nr 76/2009 Senatu Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu z 29 czerwca 2009 roku. Ponadto Rada Biblioteczna omawiała m.in. zmiany organizacyjne i założenia repozytorium instytucjonalnego.
3. Przygotowano dwa zarządzenia wewnętrzne Dyrektora Biblioteki Uniwersyteckiej, regulujące procedury katalogowania oraz sprawę ujednolicenia technik bibliotecznych w ramach systemu biblioteczno-informacyjnego UAM.
4. Wykorzystanie etatów:

Grupa pracownicza	Liczba etatów 2008	Liczba etatów 2009
Bibliotekarze dyplomowani	26	28
Służba biblioteczna	127,16	123,16
Pracownicy inżynieryjno-techniczni	8	8
Administracja	5	5
Obsługa	30	30
Razem	196,16	194,16

Stan etatowy Biblioteki Uniwersyteckiej nie zmienił się oficjalnie w porównaniu z rokiem poprzednim, choć ich wykorzystanie było mniejsze w związku z prowadzoną polityką niezatrudniania nowych pracowników na zwolnione etaty i wynosił na koniec roku 194,16 etatu. Zatrudnionych w BU było 195 osób – 76 mężczyzn (39%) i 119 kobiet (61%).

W porównaniu z poprzednim rokiem struktura zatrudnienia zmieniła się, ale nie w zasadniczym zakresie. O dwa etaty powiększyła się grupa bibliotekarzy dyplomowanych. Zwiększył się odsetek osób z wykształceniem wyższym, zmniejszył się natomiast on w grupie osób z wykształceniu zasadniczym i podstawowym.

Struktura wykształcenia kadry:

Wykształcenie	Liczba osób 2008	Procent	Liczba osób 2009	Procent
Wyższe	130	64,7	134	65,7
Średnie biblioteczne	6	3,0	6	2,9
Średnie	24	11,9	25	12,3
Zasadnicze	28	13,9	27	13,2
Podstawowe	12	6,0	12	5,9

Z możliwości odbywania w Bibliotece zastępczej służby wojskowej korzystało (po raz ostatni w związku ze zmianą przepisów) pięciu poborowych. Działania Biblioteki wspomagali także wolontariusze.

5. Absencja chorobowa wraz z opieką i urlopami macierzyńskimi wyniosła na 1 osobę 15,22 dnia (2008 – 11,32).
6. W roku sprawozdawczym przeprowadzono podwyżkę uposażeń, obejmującą wszystkich pracowników, w wysokości 110 zł na pełen etat. Średnia płaca brutto – bez premii – wynosiła dla:
 - bibliotekarzy dyplomowanych 3226,60 zł (2008 – 3103,85 zł),
 - służby bibliotecznej 1737,87 zł (2008 – 1629,10 zł),
 - pracowników inżynieryjno-technicznych 2310 zł (2008 – 2222,72 zł),
 - administracji 1784,16 zł (2008 – 1687,50 zł),
 - pracowników obsługi 1152,85 zł (2008 – 1076,26 zł).
7. Wszyscy pracownicy otrzymali:
 - w listopadzie jednorazowo dodatkowe wynagrodzenie (tzw. karpio-we) w wysokości 400 zł,
 - z funduszu socjalnego kwotę 700 zł (na pełen etat, dla pracujących minimum 1 rok).

Legitymacje uprawniające do korzystania ze zniżki 50% za przejazd kolejną otrzymali zainteresowani pracownicy po wpłaceniu kwoty 73 zł.

8. Z funduszu nagród 39 osób otrzymało nagrody w łącznej wysokości 36 550 zł, a czterech bibliotekarzy dyplomowanych z funduszu przeznaczonego dla nauczycieli akademickich

Niestety, należy powtórzyć stwierdzenie wyrażane już w poprzednich latach, że niski poziom płac nie pozostawał w żadnym stosunku do wymagań kwalifikacyjnych i obciążenia personelu, które wzrosły niewspółmiernie w związku z transformacją Biblioteki, podejmowaniem nowych wyzwań i zadań, znacznym wzrostem liczby studentów w ostatnich 15 latach oraz realizacją zwiększonych oczekiwań użytkowników. Jediną możliwością poprawy sytuacji w tym zakresie stawało się pozyskiwanie środków na realizację pewnych zadań w postaci prac zleconych. Żałować

należy, iż nie zdołano w całości wprowadzić w życie założeń systemu płacowo-kadrowego.

III. Finanse

1. Budżet Biblioteki Uniwersyteckiej wyniósł po jesiennej korekcie 14 666 000 zł (2008 – 13 090 000 zł), a więc był o 12% wyższy od środków roku poprzedniego. Żałować należy, iż korekta nastąpiła tak późno. Nie pozwoliło to wydatkować budżetu w wyższym procencie. Jest to szczególnie ważne w kontekście całorocznej troski o dokonywanie cięć i oszczędności, co nie pozwoliło na pożądanym poziomie wykonać określonych zadań merytorycznych. Budżet Biblioteki stanowił 3,2% (2008 – 3,13%) budżetu uczelni.

Zgodnie z konstrukcją budżetu uczelni Biblioteka otrzymała środki z wyszczególnieniem tylko dwóch grup kosztów:

- wynagrodzenia z pochodnymi 9 004 tys. zł,
- zakup książek, czasopism i baz danych 2 800 tys. zł

Inne wydatki (łącznie z gromadzeniem zbiorów specjalnych) pokryte miały być z pozostałych środków.

Dla potrzeb wewnętrznych i większej kontroli budżet ten podzielono, a następnie wykorzystano następująco:

Dział budżetu	Plan (w tys. zł)	Wykonanie (w tys. zł)	Procent
1. Wynagrodzenia z pochodnymi w tym:	9 004	8 540,4	99,46
– osobowy fundusz płac	6 010	6 421,9	98,02
– bezosobowy fundusz płac	300	440,0	123,50
– „13. pensja”	469	464,0	98,94
2. Odpisy na fundusz zakładowy	310	340,4	109,8
3. Amortyzacja	66	73,1	110,73
4. Zakup książek	750	742,2	98,94
5. Zakup czasopism i baz danych	2 050	2 070,5	101,25
6. Zbiory specjalne	400	394,5	98,63
7. Druki, wyposażenie i inne materiały	220	268,1	121,87
8. Usługi obce i wewnętrzne	650	532,7	81,90
9. Podróże krajowe i zagraniczne	60	92,0	153,34
10. Koszty utrzymania obiektu	1 100	874,9	79,54
Ogółem	14 666	14 401	94,97

Źródło: dane Kwestury UAM.

Wydatki budżetu zostały zrealizowane na poziomie 95%, co spowodowane zostało przede wszystkim zawyżeniem poziomu kosztów zaplanowanych na utrzymanie budynku oraz amortyzację.

Uwzględniając inflację oraz podwyżki cen (szczególnie zakupu lub organizacji dostępu do zasobów), można stwierdzić, że realne środki pozostające w dyspozycji BU były porównywalne do roku ubiegłego.

Wzorem lat ubiegłych Biblioteka Uniwersytecka starała się samodzielnie pozyskiwać środki na realizację określonych zadań. Pozyskano ponad 360 tys. zł (2008 – 565 tys. zł), tj. 2,5% w stosunku do dotacji budżetowej, w tym:

Kary	150 670
Zapisy, aktywacja	131 369
Odsetki	12 200
Dotacja podmiotowa	22 000
Sprzedaż wydawnictw	8 506
Pracownia Mikrofilmowa	15 554
Pracowania Restauracji	866
Inne (drukarka, aukcje)	19 030
Razem	360 195

Środki uzyskane z kar i zapisów przeznaczono na zakup drobnego wyposażenia, remonty, na opłacenie godzin nadliczbowych związanych z realizowanymi zadaniami dodatkowymi (retrokonwersja, przenosiny zbiorów, dyżury sobotnio-niedzielne).

2. Sytuację finansową Biblioteki Uniwersyteckiej w roku 2009 uznać należy za porównywalną z rokiem 2008. Nadal nie pozwoliła ona jednak na poprawienie sytuacji materialnej pracowników, przeprowadzenie w koniecznym zakresie planowanych remontów, usług introligatorsko-konserwatorskich oraz zakupu wyposażenia.

IV. Obsługa administracyjno-gospodarcza. Sprawy techniczne

1. Przyjęto 51 418 (2008 – 54 066) przesyłek, a wysłano 17 853 (2008 – 17 073) przesyłki, za kwotę 76 969,80 zł (2008 – 81 434,30 zł). Spadek ten, przy wzroście liczby wysłanych przesyłek, tłumaczy znaczne ograniczenie wysyłki przesyłek poleconych.

2. Wykonane prace inwestycyjno-remontowe:

- montaż nowej klimatyzacji w serwerowni,
- wymiana opraw oświetleniowych z jednoczesnym malowaniem starego magazynu na VII piętrze,
- montaż wentylacji w Pracowni Mikrofilmowej oraz w Pracowni Restauracji Książki,
- remont klimatyzacji w magazynie zbiorów specjalnych,
- remont gabinetów wicedyrektorów BU,
- wymiana drzwi oraz remont podłóg na korytarzach II i III piętra nowego gmachu,
- wydzielenie pomieszczenia na sprzęt ksero,
- adaptacja pomieszczenia po Koleckim, remont kapitalny łącznie z wymianą instalacji elektrycznej i alarmowej,
- rozpoczęcie remontu dachu w nowym magazynie książek,
- rozpoczęcie remontu kapitalnego klatki schodowej gmachu B, wymiana instalacji elektrycznej.

Zrealizowanie prac remontowych we wspomnianych zakresach uznać należy za sukces, biorąc pod uwagę niewielkie środki przeznaczane na ten cel w budżecie uczelni. Podejmowano decyzje o wykonywaniu części prac ze środków Biblioteki Uniwersyteckiej oraz własnymi siłami. Jednakże stan budynków – szczególnie budynku głównego – wymaga dalszych intensywnych prac remontowych, które po raz kolejny zgłoszono do rocznego planu remontowego uczelni.

V. Gromadzenie zbiorów

1. Wpływ ogólny oraz ilość materiałów skierowanych do zbiorów przedstawia się następująco:

Rok	Wpływ ogółem (w tys. wol.)	Wpływ do zbiorów (w tys. wol.)
2005	186,2	63,7
2006	178,8	62,1
2007	172,8	63,5
2008	169,0	61,0
2009	179,3	69,1

2. Wpływ ogólny według źródeł wpływu:

Źródło wpływów	Liczba woluminów 2009	Liczba woluminów 2008
Kupno	22 883	24 828
Wymiana	3 401	3 428
EO	102 155	92 727
Dary	12 548	9 371
Dublety	38 361	38 634
Razem	179 348	168 988

3. Z ogólnego wpływu skierowano do dalszego opracowania **60 959** (2008 – 60 959) jednostek (33,99%). Utrzymano wysoki poziom preselekcji jako wynik stałego dążenia do utrzymania gromadzenia zawężonego do publikacji wyłącznie wartościowych, zgodnych z przyjętymi zasadami gromadzenia zbiorów, a także wzrastającej tendencji do przekazywania materiałów specjalistycznych do innych bibliotek UAM i miasta Poznania.

Po trzech latach spadku wzrosła łączna ilość materiałów wpływających do Biblioteki, co zostało spowodowane głównie wzrostem wpływów z EO (przede wszystkim czasopism i gazet) oraz darów. Wpłynęło to rzecz jasna (mimo wspomnianej preselekcji) na zwiększenie ilości wpływów kierowanych do zbiorów. Zauważony spadek zakupów – co nie jest zgodne z założeniami polityki gromadzenia – tłumaczą wprowadzone oszczędności, a także brak w tym roku środków specjalnych na ten cel (2008 – środki EFS-u).

4. Do dalszego opracowania z poszczególnych źródeł wpływu skierowano:

Źródło wpływu	2009 (w jednostkach)	2008 (w jednostkach)	Udział % w wykonaniu 2009	Udział % w wykonaniu 2008
Kupno	21 024	19 325	30,43	31,70
EO	37 269	33 745	53,94	55,36
Wymiana	1 779	1 729	2,57	2,84
Dary	9 025	6 160	13,06	10,10
Dublety	–	–	–	–
Razem	69 097	60 959	100	100

Wyliczona powyżej struktura w stosunku do lat poprzednich i przyjętych założeń nie uległa zasadniczym zmianom. Udział wpływów z kupna spadł o 1,3%, mimo iż globalnie z tego źródła wpływów wprowadzono więcej materiału. Podobną tendencję (spadek o 1,4%) obserwujemy w przypadku EO. Łącznie z tych dwóch źródeł wpływów, uznanych w polityce zarządzania zasobami za podstawowe, wpłynęło blisko 85% (2008 – 87,6%) wszystkich przybytków. Nadzwyczajny wzrost wpływów z darów spowodowany był otrzymaniem wartościowych materiałów od darczyńców.

Łącznie na zakup książek i zbiorów specjalnych przeznaczono 1 206,4 tys. zł, a więc o przeszło 230 tys. mniej niż w roku ubiegłym (w roku 2008 dofinansowanie zakupów ze środków programu EFS wyniosło 221,6 tys. zł). Można zwrócić uwagę na zakup dużej kolekcji komiksów, zapoczątkowującej ich kolekcję w BU.

Równocześnie zakupiono **2162** e-booki, dzięki czemu użytkownicy mogą korzystać już z 8933 tytułów książek elektronicznych (2008 – 8048), co stawia BU na pierwszym miejscu pod tym względem wśród bibliotek kraju. Wzrost ten stanowi konsekwencję podejmowanych od roku 2007 działań na rzecz rozbudowy tej kolekcji, co – mamy nadzieję – poprawia wyraźnie zaopatrzenie w literaturę zagraniczną i buduje w tym zakresie faktyczne zbiory polimedialne.

Najważniejsze źródło wpływów stanowił EO (53,94%) i to mimo prowadzenia znacznej – choć mniejszej niż w roku ubiegłym – jego selekcji (do zbiorów skierowano 36,4% wpływów). Wzrost wpływu (po latach spadku) z EO dotyczył wszystkich rodzajów materiałów bibliotecznych. Trudno wytłumaczyć to zjawisko jednoznacznie, gdyż analizy nie wskazują wyraźnego wzrostu produkcji na rynku wydawniczym. Mogłoby więc to oznaczać większą dyscyplinę wydawców w przestrzeganiu nałożonych na nich obowiązków.

Po roku spadku, w roku sprawozdawczym wzrósł wpływ z darów. Zjawisko falowania wpływów z tego źródła jest charakterystyczne, powtarza się dość cyklicznie i jest po prostu zależne od ilości i jakości darowanego bibliotece materiału.

Na poziomie roku ubiegłego utrzymało się zagospodarowanie druków zbędnych i dubletów.

5. Wpływ z wymiany, będący konsekwencją utrzymania niskiej liczby partnerów i realizacji decyzji dotyczącej zaprzestania wprowadzania do zbiorów materiałów nieprofilowych lub zbyt szczegółowych, utrzymał się praktycznie na poziomie niezmiennym w stosunku do kilku ostatnich lat. Wymianę, jak w roku ubiegłym, prowadzono z 35 partnerami (w tym 34 bibliotek zagranicznych i 1 krajowa). Kontrahentem BU

wysłano łącznie **2377 wol.** (2008 – 2505 wol.), z których **1793 wol.** (2008 – 1677) stanowiły publikacje zakupione na ten cel z Wydawnictwa Naukowego UAM. Spośród otrzymanych od partnerów **3401 wol.** (2008 – 3428) do zbiorów skierowano **1779 wol.** (2008 – 1729), a więc 52,3% spośród nich.

6. Liczba tytułów czasopism w wersji print wprowadzanych do zbiorów zwiększyła się w stosunku do roku ubiegłego i wyniosła **3983**, w tym 3391 polskich oraz 592 zagranicznych (2008 – odpowiednio 3213 i 468, łącznie **3736**). Zapewnialiśmy również użytkownikom elektroniczny dostęp do **53 425** (2008 – **50 687**) tytułów. Łącznie więc użytkownicy mogli korzystać z ponad 57 tys. tytułów czasopism, co uznać należy za wynik bardzo dobry.
7. Selekcje prowadzono w wymiarze zbliżonym do ubiegłorocznego, jednakże w związku z koniecznością uzgodnienia zapisów inwentarzowych z Działem Ewidencji UAM wykreślono tylko z inwentarzy wycofane czasopisma w liczbie 2528.
8. Ze **108 392** (2008 – 106 063) jednostek wpływów pierwotnych i wtórnych zagospodarowanych przez Sekcję Zagospodarowania Druków Zbędnych żadnej nie skierowano do zbiorów, 10 712 wol. (2008 – 13 323) przekazano bibliotekom sieci, a 21 515 (2008 – 18 642) innym odbiorcom. Zwraca uwagę zmniejszony odsetek materiału skierowanego do innych bibliotek systemu biblioteczno-informacyjnego UAM, co wymaga poprawy, gdyż ta grupa odbiorców winna być w największym stopniu zainteresowana przejmowaniem zbiorów wąkospecjalistycznych. Celowo zagospodarowano więc 32 227 jednostek, tj. 29,7% materiałów. Na aukcję skierowano 31 063 (2008 – 28 170) wol., natomiast na makulaturę przekazano 44 894 (2008 – 45 376) jednostek.
9. Łącznie na gromadzenie wydano (w zł):

	2008	2009	Zmiany (w %)	Udział (w %)	
				2008	2009
Czasopisma i bazy danych	2 995 379,68*	3 879 731,76**	+29,5	67,58	76,28
Książki	966 429,31	810 400,03	-16,1	21,80	15,94
Zbiory specjalne	470 649,41	396 011,95	-15,9	10,62	7,78
Łącznie	4 432 458,40	5 086 143,74	+14,7	100,00	100,00

* W tym wydatki BU wyniosły 1 628 121,20 zł (budżet BU 1 410 000,00 zł + rezerwa Rektora 218 121,20 zł), a wydziałów 1 367 258,48.

** W tym wydatki BU wyniosły 2 243 732,25 zł, a wydziałów 1 635 999,51 zł.

Łączne wydatki na organizowanie dostępów do zasobów wzrosły w stosunku do roku ubiegłego o blisko 15%. W głównej mierze stało się to nie z powodu gwałtownego rozwoju zakupów, lecz ze względu na niekorzystny kurs złotówki.

10. Utrzymano wprowadzoną rok wcześniej innowację polegającą na umieszczaniu na stronie WWW Biblioteki ogólnie dostępnych wydań: książek poszukiwanych przez Bibliotekę oraz oferowanych przez nią do zbycia dubletów, co jednak wbrew oczekiwaniom nie wpłynęło znacząco na współpracę z otoczeniem.
11. Struktura tematyczna nabytków wprowadzanych do zbiorów nie uległa zasadniczej zmianie w stosunku do roku ubiegłego (zob. załącznik).
12. Na podkreślenie zasługuje aktywny udział w zakupach antykwarycznych, co szczególnie uwidoczniło się w zakupach zbiorów specjalnych i materiałów zaliczanych do Narodowego Zasobu Bibliotecznego, oraz budowa bazy druków wielkopolskich z lat 1801-1914, która stanowić będzie cenną pomoc w gromadzeniu zbiorów z tego okresu, zarówno w BU, jak i w innych bibliotekach miasta.
13. Ogólny stan ilościowy zinwentaryzowanych zbiorów wyniósł na koniec 2009 roku:

Rodzaj materiału	Nowe	Odpisane	Stan
Książki	24 598	–	1 628 564
Czasopisma	3 596	2 528	640 499
Zbiory specjalne	2 569		479 542
Razem	30 763	2 528	2 748 605

VI. Opracowanie zbiorów

1. W zakresie opracowania zbiorów utrzymano wzorem lat ubiegłych zasadę opracowywania na bieżąco wszystkich wpływów nowych oraz retrokonwersji zbiorów aktywnych, zaliczanych do Narodowego Zasobu Bibliotecznego czy wchodzących w skład księgozbioru podręcznego czyteln. Utrzymano wysoki poziom współpracy z NUKAT-em, w zakresie zarówno przejmowania rekordów, jak i nasycania katalogu rekordami i hasłami opracowanymi w BU.

2. Dzieła zwarte:

Zadanie	2008	2009
Opracowane rekordy:		
– nowe	6 428	8 012
– przejęte	17 949	20 939
– poprawione	880	817
– wtórne	9 545	8 434
– usunięte	–	–
Hasła khw:		
– nowe	3 639	4 637
– poprawione	576	692
Zinventaryzowano (w wol.)	29 071*	33 521
o wartości (w zł)	1 314 066,28	1 394 826,31
Wykreślono (w wol.)	7 704	–
NUKAT przyjął:		
– rekordów	6 906	8 791
– haseł formalnych	3 639	4 637

* W tej liczbie 20 890 rekordów nowości i 7980 rekordów po retrokonwersji.

** W tej liczbie 24 598 rekordów nowości i 8923 rekordy po retrokonwersji.

Ogólnie pracowano na 38 202 (2008 – 34 802) rekordach, z których 28 951 (2008 – 24 377) stanowiły rekordy nowe w bazie. Rekordy przejęte stanowiły 72% (2008 – 74%).

3. Czasopisma:

Zadanie	2008	2009
Rekordy bibliograficzne	1275*	1584**
Rekordy egzemplarzy	979	1234
Rekordy pozycji (w wol.)	4917	5625
Kontrola	962	1284
Dopisano w inwentarzu tradycyjnym (w wol.)	3105	3596
Założono nowych sygnatur	196	234
NUKAT przyjął:		
– rekordów	692	857
– haseł formalnych nowych	320	591
– haseł zmodyfikowanych	176	161
Skopiowano z NUKAT-u	–	650
Wyłączono ze zbiorów (sygnatur // wol.)	82 // 1299	239 // 2528

* W tym 672 rekordy nowe, 20 rekordów po modyfikacji i 583 pobrane z NUKAT-u.

** W tym 708 rekordy nowe, 149 po modyfikacji i 727 przejęte z NUKAT-u.

4. Klasyfikacja rzeczowa:

Zadanie	2008	2009
Opracowane rekordy:		
– nowe	4 823	7 612
– przejęte	10 656	10 911
– retrokonwersja	6 309	5 720
Łącznie	21 788	25 739
Sprawdzanie rekordów zwrotów	3 171	2 080
Kontrola haseł przedmiotowych	2 204	–
NUKAT przyjął:		
– haseł wzorcowych	371	433
– haseł przedmiotowych-rozwiniętych	5 809	7 106

Rekordy przejęte – 10 911 – stanowiły **42,4%** rekordów z 21 788 wszystkich rekordów opracowanych (2008 – 48,9%).

5. Prace nad katalogiem tradycyjnym objęły:

KATALOG ALFABETYCZNY

Zadanie	2008	2009
Włączono kart	790	590
Wyłączono kart	7 004	8 164
Wyznaczone egzemplarze prezencyjne	305	409
Łącznie liczy on:	21 023	21 432

KATALOG RZECZOWY

Zadanie	2008	2009
Szeregowanie i włączanie kart	431	276
Szeregowanie, przeklasyfikowywanie i wyłączanie kart	13 173	5 664
Usuwanie kart zagubień	633	749

6. Oddział Kontroli Zasobu, wykonując niezbędne prace nad zamkniętym katalogiem alfabetycznym, wyjmował karty „główne” i odsyłaczowe książek poddawanych retrokonwersji, oznaczał książki jednoegzemplarzowe do wyłącznego korzystania na miejscu, prowadził selekcję „retrospektywną”, wyznaczał książki do retrokonwersji – 3041 (2008 – 2169) wol., do oprawy, scalał wydawnictwa rozproszone i niepełne,

sprawdzał zamówienia czytelnicze niezrealizowane z powodu zagubień, współpracował z bibliotekami sieci w zakresie przekazywania im materiałów z zasobu BU. Przystąpiono do ponownego scalania kapsułów, wymiany ich okładek i ich jednolitego opisanie. Prace w zakresie kontroli zasobu i zapisu katalogowego, mimo że czasem niezauważane, trudno uchwytnie i wyliczalne, uważać należy za bardzo istotne dla poprawy informacyjności katalogu, a także poprawy stanu księgozbioru.

VII. Zbiory specjalne

1. Zgromadzono 3366 jednostek zbiorów specjalnych (2008 – 2483). Liczba jednostek pozyskanych drogą kupna wyniosła 1498 (2008 – 1522), wymiany 12 (13), darów 970 (1250), zbiorów zabezpieczonych 13 (13), a jako EO 876 (1317). Różnica pomiędzy rokiem sprawozdawczym a poprzednim wynika głównie z nadrobienia ubiegłorocznych zaległości w zakresie DŻS. Drugi rok z rzędu wpływ tej kategorii zbiorów z EO był zmniejszony.
2. Zwraca uwagę fakt, że wpływ był wyższy niż w roku ubiegłym i powrócił do poziomu z lat poprzednich. Nadal starano się aktywnie uczestniczyć w aukcjach, nabywając na nich wartościowy, czasem dość drogi materiał. Wzorem lat ubiegłych starano się równomiernie rozbudowywać wszystkie kategorie zbiorów specjalnych. Realizacja konkretnych zakupów jest tu jednak w znacznym stopniu zależna od podaży, cen proponowanych materiałów, jak też sytuacji finansowej Biblioteki. Zakupiono m.in. rzadkie pierwodruki muzyczne, cenne stare druki, obiekty ikonograficzne i wspomnianą już kolekcję komiksów.
3. Opracowano 3309 jednostek (2008 – 2285), zwracając uwagę nie tylko na opracowywanie nowych wpływów, ale też na retrokonwersję starego zasobu.
4. W ramach konserwacji firmy zewnętrzne wykonały konserwację 9 rzadkich obiektów za 105 000 zł. Samodzielnie wykonano drobne zabiegi konserwatorsko-zabezpieczające (czyszczenie opraw pergaminowych, podklejanie obiektów ikonograficznych i kartograficznych).
5. Pracownia Restauracji Książki wykonała 285 (2008 – 597) różnych zabiegów konserwatorsko-introligatorskich, w tym pełną konserwację 60 obiektów, konserwację zachowawczą 15, opraw i napraw restauracyjno-introligatorskich 210. Ponadto poddano dezynfekcji ponad 4,6 tys. jednostek i ręcznie odkwaszono 124 obiekty.

6. Kontynuowano akcję wydzielania, retrokonwersji i przenoszenia zbiorów należących do Narodowego Zasobu Bibliotecznego, podlegającego szczególnej ochronie sprawowanej przez Oddział Zbiorów Specjalnych.
7. Z czytelni Oddziału skorzystało 1416 czytelników (2008 – 1315), którym udostępniono łącznie 5571 (2008 – 9210) obiektów. Tłumaczy to fakt umieszczania wielu obiektów spośród zbiorów specjalnych w WBC i korzystanie z ich zeskanowanych odpowiedników.
8. Sekcja Skontrum drugi rok z rzędu przeprowadzała kontrolę starych druków, tym razem kontrolując 13 tys. sygnatur.
9. Do Wielkopolskiej Biblioteki Cyfrowej wprowadzono 6975 (2008 – 6349) pozycji, dzięki czemu na koniec roku sprawozdawczego liczba pozycji wprowadzonych przez BU do WBC wyniosła łącznie 26 843.

VIII. Przechowywanie i ochrona zbiorów

1. Przemieszczanie i porządkowanie zbiorów realizowane było z większym natężeniem niż w roku ubiegłym. Akcją przemieszczeniową objęto 361 tys. wol. (2008 – 66 tys.), w celu zagęszczenia zbiorów i maksymalnego wykorzystania powierzchni magazynowej.
2. Z powodu wyczerpania się rezerwy przestrzeni magazynowej spakowano część zbiorów mniej używanych i rozpoczęto ich przewożenie do magazynu przy ul. Międzychodzkiej (150 tys.), w wyniku czego nie były one dostępne dla użytkowników.
3. Oklejono, tj. przysposobiono technicznie do udostępniania 36,9 tys. woluminów książek i czasopism (2008 – 34,6 tys.).
4. Sekcja Skontrum w ramach bieżącej kontroli księgozbioru sprawdziła 90 tys. sygnatur zbioru głównego i 13 tys. starych druków (2008 – łącznie 90 tys.), stwierdzając 736 (2008 – 633) zagubień. Prowadzono równocześnie wiele prac związanych z dalszym porządkowaniem kuponoteki i kont wypożyczalni oraz sprawdzaniem zamówień czytelniczych niezrealizowanych z powodu stwierdzenia zagubienia. Cieszy fakt, iż łącznie stwierdzono mniejszą niż w latach ubiegłych ich liczbę, bo 1307 (2008 – 1651). Kontynuowano akcję wpisywania do bazy komputerowej sygnatur książek wycofanych lub zagubionych, odnotowując 1200 sygnatur (2008 – 1600), co umożliwia sprawniejsze prowadzenie typowego skontrum.
5. Oprawiono łącznie 4607 (2008 – 4047) wol., w tym Pracownia Restauracji Książki w ramach godzin służbowych wykonała 1229 (2008 – 1589),

- w ramach prac zleconych 1256 (2008 – 1000) opraw, a zakłady zewnętrzne 2122 (2008 – 1458).
6. W ramach drobnych prac konserwatorsko-introligatorskich wykonano również 18 (2008 – 180) pudeł i 11 (2008 – 11) futerałów na zbiory, 803 teczki do gazet (2008 – 198), 3,3 tys. okładek do kapsułek katalogowych.
 7. Dla Rektora UAM wykonano 3 dyplomy h.c., 12 tub do „Palm Akademickich”, 3 pudła na togi, 315 pudełek na medale i monety, a także plansze wystawowe, napisy na grzbiety opraw itp.
 8. Dezynfekcją materiałów w komorze próżniowej objęto łącznie 4600 wol. i 12 paczek (2008 – 4013 wol.). Odkwaszono ręcznie – tak jak w roku ubiegłym – 124 obiekty.
 9. Pracownia Mikrofilmowa wykonała 206 filmów (2008 – 345), tj. ponad 90,8 tys. (2008 – 121,9 tys.) klatek mikrofilmowych oryginałów oraz 470 filmów diazo (2008 – 348), czyli ponad 203 tys. klatek (2008 – 151 tys.). W ramach skanowania wykonano łącznie ponad 197,9 tys. plików (2008 – 118,3 tys.) i 19,1 tys. wydruków (2008 – 14,8 tys.). Wykonano 95,9 tys. (2008 – 59,1 tys.) kserokopii z mikrofilmów i oryginałów.

IX. Udostępnianie zbiorów

1. W zakresie zamówień złożonych w magazynie zanotowano kolejny rok z rzędu wzrost, odnotowując ich 192 361 (2008 – 184 754).

Ze złożonych zamówień zrealizowano 166 290 (2007 – 150 736), co oznacza, że wskaźnik zrealizowanych zamówień wyniósł 86,45% (2007 – 81,59%).

Liczba zamówień niezrealizowanych wyniosła 26 071, tj. 13,55% wszystkich złożonych (2008 – 34 018, tj. 18,41%). Z powodu wypożyczenia nie zrealizowano 9,6% (2008 – 13,8%); wynik taki jest efektem prowadzonej retrokonwersji (przenoszenia do katalogu elektronicznego aktualizowanych informacji o zasobach), świadomego korzystania przez czytelników z systemu komputerowego – zmniejszenie liczby zamówień na książki wypożyczone. Zmniejszyła się – co także cieszy – kolejny rok z rzędu liczba niezrealizowanych zamówień z powodu stwierdzenia zagubienia – 4,0% (2008 – 4,6%), co jest wynikiem działań podejmowanych na rzecz kontroli poprawności ustawienia księgozbioru, w ramach których sprawdzono w roku sprawozdawczym przeszło 286 tys. sygnatur.

2. Liczba czytelników zarejestrowanych w roku bieżącym (w BU i w uprawnionych bibliotekach wydziałowych) wyniosła 28 078 (2008 – 27 297). Usunęło 6776 (2008 – 3567) kont nieaktualnych, w wyniku czego liczba

aktywnych kont czytelniczych wyniosła w BU 56 146 (2008 – 50 916). Mimo prowadzonych starań nadal bardzo powoli likwidowane są kontra tradycyjne (461 w stosunku do 564 w roku ubiegłym), co oznacza, że tylu jeszcze pracowników uczelni nie może korzystać ze wszystkich źródeł elektronicznych, do których BU organizuje dostęp.

3. W Oddziale Udostępniania umożliwiono korzystanie łącznie z **546 788** wol. (2008 – 542 133), co oznacza wzrost o 0,9%. Udostępniono:
 - w czytelniach 303 462 wol., (2008 – 305 114), co oznacza spadek o 0,54%,
 - przez wypożyczalnię miejscową: 243 326 wol., (2008 – 220 047) – wzrost o 10,51%, w tym: bezpośrednio z Księgozbioru Wypożyczalni 125 073 (2008 – 122,566) – wzrost o 1,62%, natomiast z magazynu 118 194 (2008 – 101 928) – wzrost o 15,96%,
 - przez wypożyczalnię międzybiblioteczną 3162 wol. (2008 – 3664), co oznacza spadek o 13,7%,
 - w domach studenckich 6243 wol. (2008 – 8459) – spadek o przeszło 26%.

Wypożyczalnia przyjęła 214 512 (2008 – 243 778) zwrotów, z których aż 53 277 stanowiły zwroty przeterminowane, mimo wysłania 7,8 tys. monitów, a także możliwości elektronicznego sprawdzania stanu konta.

Pogłębiło się negatywne zjawisko nieodbierania w Wypożyczalni zamówionych książek – 12,5 tys. wol. (2008 – 10,8 tys.).

4. Pozostałe agendy Biblioteki udostępniły w tradycyjny sposób 6277 jednostek (2008 – 10 835 jednostek), co daje łącznie **553 059** rejestrowanych udostępnień (2008 – 552 968). Suma ta nie obejmuje udostępnień zbiorów podręcznych czyteln w ramach tzw. wolnego dostępu do półek.
5. Mimo pewnych niedoskonałości systemu rejestracji udostępnień elektronicznych w roku sprawozdawczym zarejestrowano łącznie **260 180** (2008 – 185 060) wejść do zasobów e-źródeł. Z zasobów wprowadzonych przez BU do WBC skorzystano **319 327** (2008 – 57 363) razy. Łącznie więc zarejestrowano **578 507** e-udostępnień, które zsumowane z **553 059** udostępnieniami tradycyjnymi dają łącznie **1 131 566** udostępnień, co oznacza, iż **udostępnienia elektroniczne stanowiły 51%**.
6. Przeprowadzono selekcję księgozbioru dydaktycznego Wypożyczalni, usuwając 2858 (2009 – 3018) nieaktualnych podręczników. Zarejestrowano 63 (2008 – 211) ubytki, powstałe w wyniku zagubień. Wprowadzono do księgozbioru 3140 książek (2008 – 3978), w wyniku czego liczył on na koniec roku **88 996 wol.**

7. Kontynuowano akcję zabezpieczania księgozbioru dydaktycznego (foliowanie) i równoczesnego jego oznaczania działowego, wyposażania w kody kreskowe oraz paski magnetyczne – ponad 3500 wol.
8. Wszystkie czytelnie (poza Bibliologiczną) czynne były w soboty do godziny 17.00, a trzy z nich w niedziele do 13.00. Łącznie czytelnie były dostępne przez 397 godzin w tygodniu.
9. Do księgozbiorów podręcznych czytelń włączono 1958 jednostek, a wycofano 1532 jednostki. Łącznie czytelnie liczyły **24 693** wol. wydawnictw zwartych, **1207** dokumentów audiowizualnych, baz danych i mikrofilmów oraz blisko 1400 tytułów czasopism i gazet.
10. Wypożyczalnia potwierdziła 14 220 (2007 – 11 640) obiegówek.
11. Wskaźnik częstotliwości udostępniania księgozbiorów podręcznych w czytelniach wyniósł 6,7, a dla księgozbioru dydaktycznego Wypożyczalni 1,4.
12. Spośród zamówień zrealizowanych do Wypożyczalni w roku sprawozdawczym **98,9%** pochodziło z katalogu komputerowego.
13. Problem niezadowolającego poziomu korzystania z usług wypożyczalni międzybibliotecznej oraz zmian ich finansowania proponowanych przez biblioteki współpracujące wymaga szerszej dyskusji w celu podjęcia satysfakcjonujących rozwiązań.

X. Działalność informacyjna

1. Biblioteka zapewniała na bieżąco dostęp do 69 (2008 – 86) baz danych, a testowano i proponowano czasowy dostęp do kolejnych 17 nowych baz.
2. Zaproponowano użytkownikom nową usługę *Ask a Librarian*, umożliwiającą codzienny kontakt ze specjalistami do godziny 23.00.
3. Szkoleniami prowadzonymi przez Oddział Informacji Naukowej objęto łącznie 1155 (2008 – 1521) osób. Ze szkoleń indywidualnych z zakresu korzystania z zasobów elektronicznych skorzystało 135 (2008 – 121) osób.
4. Prowadzono szkolenia z zakresu informacji naukowej, którymi obejmowano pracowników nauki, grupy doktorantów lub studentów, choć nadal z żalem można stwierdzić, że nie wszystkie jednostki organizacyjne UAM korzystają z proponowanych szkoleń.
5. Na podstawie przygotowanych założeń organizacyjno-technologicznych Rektor UAM wydał rozporządzenie wdrażające w życie repozytorium instytucjonalne **AMUR**, dla którego promocji zrealizowano szereg spotkań.

6. Powyższe usługi informacyjne uzupełniają formy tradycyjne – zestawienia tematyczne i kwerendy, których liczba w ostatnich latach nie jest stała. Z usług tych w Oddziale Informacji Naukowej wykonano 2 zestawienia tematyczne z 61 opisami oraz blisko 300 kwerend z 4,2 tys. opisów.
7. We wszystkich komórkach organizacyjnych nadal na wysokim poziomie utrzymywała się liczba zapytań i informacji udzielanych drogą e-mailową, które nie podlegają dokładnej rejestracji.
8. Liczba stanowisk komputerowych oddanych do dyspozycji czytelników w gmachu Biblioteki wynosi 62, ale równocześnie w wielu jego punktach użytkownicy bezproblemowo mogą korzystać z Internetu bezprzewodowego.
9. Nadal podejmowano działania promocyjne realizowane bezpośrednio na wydziałach, intensyfikowano współpracę z telewizją, przygotowywanie ulotek, bieżące informowanie społeczności uczelni przez ogólnodostępne komunikaty mailowe. Zmieniono strukturę strony domowej WWW i dbano o systematyczne rozbudowywanie jej zawartości, uważając ją za podstawowe źródło informacji bieżącej, uzupełniane innymi tradycyjnymi materiałami informacyjno-promocyjnymi.
10. Zorganizowano siedem dużych wystaw:
 - *Joseph Haydn – uniwersalny geniusz muzyczny*,
 - *XIV Poznański Przegląd Książki Naukowej*,
 - *45-89. Komiks za żelazną kurtyną*,
 - *Początek. Uniwersytet w Poznaniu. Rok 1919 i następne*,
 - *Jan Paweł II Papież wolności*,
 - *Kolekcja Polskiej Książki Artystycznej z XX/XXI wieku*,
 - *Narodził się nam Zbawiciel Jezus Chrystus Odkupiciel*.

XI. System komputerowy i komputeryzacja

1. Zakupiono 56 zestawów komputerowych, 3 laptopy, 2 drukarki wielofunkcyjne, 1 skaner, 5 czytników kodów kreskowych, a także specjalistyczne oprogramowanie i inny drobny sprzęt.
2. Zakupiono nowe oprogramowanie niezbędne dla zapewnienia właściwego funkcjonowania sieci komputerowej, którą rozbudowano o 2 gniazdko sieciowe.
3. W ramach wdrażania i użytkowania systemu w BU m.in.:
 - zainstalowano testowo sieć bezprzewodową,
 - zainstalowano i skonfigurowano macierze,

- dostosowano oprogramowanie Envisionware oraz HAN do pracy z nową wersją systemu Horizon,
 - stworzono programy wspomagające działalność Biblioteki (m.in. prowadzenia statystyk, aplikacje ułatwiające współpracę z NUKAT-em, aplikację WWW dla gazet na potrzeby Oddziału Czasopism),
 - zainstalowano nową wersję oprogramowania Virtua dla komunikacji z katalogami NUKAT i CKHW,
4. Wdrażając system Horizon:
 - zainstalowano nową wersję klienta systemu Horizon, co było trudną operacją, ale zrealizowaną właściwie i w założonym terminie,
 - wprowadzano na bieżąco zmiany w ustawieniach parametrów systemu służące usprawnianiu jego funkcjonowania,
 - wprowadzono parametry niezbędne dla funkcjonowania w systemie kolejnych bibliotek sieci,
 - skonfigurowano i oprogramowano czytniki i drukarki kodów kreskowych w bibliotekach sieci.
 5. W związku z prowadzonymi pracami nad wdrożeniem nowej wersji systemu Horizon stworzono nowe zasady udostępniania dla użytkowników BU oraz ujednolicono w dużym zakresie te zasady dla bibliotek systemu, których uproszczenie uznać należy za właściwy i oczekiwany przez użytkowników kierunek działań.
 6. Wobec bibliotek sieci realizowano obowiązki serwisanta sprzętu komputerowego, diagnozując i naprawiając sprzęt oraz instalując oprogramowanie, zapewniając im także pełną obsługę informatyczną.
 7. Współpracowano ściśle z PFBN oraz firmą Informa w zakresie rozwiązywania problemów bieżących, uczestniczono w szkoleniach.
 8. Sprawowano nadzór merytoryczny i administrowano bazą ogólnopolskiego programu *Analiza funkcjonowania bibliotek naukowych w Polsce*, a także dostępną dla głównych bibliotek miasta Poznania wspólną bazą druków wielkopolskich z lat 1801-1914.
 9. Na koniec roku sprawozdawczego baza liczyła:

	2006	2007	2008	2009
Opisy bibliograficzne	433 451	509 244	573 430	608 726
Pozycje	1 074 507	1 224 783	1 366 244	1 493 975

Oznacza to, że blisko 30% zbiorów bibliotek wchodzących w skład systemu biblioteczno-informacyjnego UAM ujęto już w systemie komputerowym.

XII. Działalność dydaktyczna, naukowo-badawcza, wydawnicza i popularyzatorska

1. Obowiązkowe Przysposobienie biblioteczne realizowane w postaci szkolenia zdalnego zaliczyli studenci stacjonarni, ale korzystali z niego także studenci zaoczní i wieczorowi. Dla zainteresowanych realizowano zajęcia z tego zakresu w trybie tradycyjnym.
2. Praktyki studenckie odbyło łącznie 15 studentów, w tym najliczniejsza grupa studentów specjalizacji dokumentacyjno-bibliotekarskiej IFP oraz historii UAM. Na zasadach wolontariatu współpracowało z BU trzech studentów i absolwentów uczelni wyższych.
3. W szkoleniu wewnętrznym dla nowo przyjętych pracowników systemu biblioteczno-informacyjnego UAM uczestniczyło 15 osób, uzyskując stosowne zaświadczenia; 10 osób brało udział w lektoratach języka angielskiego, 9 – niemieckiego. W lektoratach wewnętrznych z języka angielskiego, francuskiego i niemieckiego uczestniczyły 32 osoby.
4. Studia Uzupełniające Magisterskie ukończyły cztery osoby, jedna obroniła pracę doktorską, dwie zdały egzamin, uzyskując uprawnienia bibliotekarza dyplomowanego; zaocznie studiowało i było słuchaczami studiów doktoranckich 10 osób.
5. Staże w BU odbyło pięć osób z bibliotek polskich w ramach obowiązkowych praktyk awansowych, czterech pracowników BU odbyło staże w innych bibliotekach krajowych.
6. Kontynuowano kierowanie pracowników na tygodniowe staże zagraniczne, które zrealizowało (poza wyjazdem grupowym) dwóch pracowników.
7. Wspólnie z IFP UAM drugi rok organizowano studia podyplomowe z zakresu informacji naukowej i bibliotekoznawstwa, które ukończyło 11 pracowników BU i 19 pracowników bibliotek wydziałowych. Studia podyplomowe z innych zakresów lub realizowane przez inne jednostki ukończyło trzech pracowników.
8. Kilkanaście osób prowadziło zajęcia w ramach wspomnianych studiów podyplomowych, kilka wykładało na studiach podyplomowych organizowanych przez IFP, WSUS, na kursie dla nauczycieli zorganizowanym przez ODN.
9. Zorganizowano 10 zebrań naukowych i spotkań promocyjnych dotyczących m.in. prezentacji wyników badań własnych pracowników, relacji z pobyków na konferencjach, wyjazdów zagranicznych, zagadnień dotyczących problemów współczesnego bibliotekarstwa i ich przełożenia na praktykę BU.

10. Z okazji Tygodnia Bibliotek, połączonego z obchodami 90-lecia UAM, zorganizowano trzy wykłady, okazjonalną wystawę, Wieczór w Bibliotece Uniwersyteckiej (zwiedzanie Biblioteki, wykłady, prezentacja muzyki). Uczestnicząc w organizowanych przez UAM Dniach Nauki, przygotowano trzy wykłady i prezentacje tematyczne.
11. W celu przygotowania kolejnego rocznika czasopisma „Biblioteka” sześciokrotnie zbierał się zespół redakcyjny, omawiając problemy redakcyjne i wydawnicze, co zaowocowało wydaniem kolejnego tomu, nadal znajdującego się na liście czasopism punktowanych MNiSW (4 pkt).
12. Zorganizowano dwa środowiskowe spotkania dla bibliotekarzy na temat pozyskiwania i wykorzystywania środków zewnętrznych oraz rozwoju nowych form usług.
13. W ramach kontaktów międzynarodowych współpracowano na podstawie umów z 21 ośrodkami. Przyjęto siedmiu gości indywidualnych z tych ośrodków i jedną osobę realizującą staż naukowy w ramach programu Erasmus. Pracownicy Biblioteki Uniwersyteckiej wyjeżdżali do różnych ośrodków indywidualnie 37 razy w ramach umów o współpracy i poza nimi na konferencje zagraniczne, staże, targi i dla przeprowadzenia kwerend.
14. Wzorem lat ubiegłych z okazji Dnia Bibliotekarza zorganizowano wyjazd szkoleniowo-rekreacyjny, tym razem do Szreniawy.
15. W ramach prowadzonych prac naukowo-badawczych:
 - 61 osób wzięło udział w konferencjach krajowych (wygłaszając 22 referaty i przewodnicząc dwóm sesjom), a 11 uczestniczyło w konferencjach zagranicznych, wygłaszając sześć referatów,
 - jedna osoba wygłosiła dwa wykłady na zaproszenie,
 - pracownicy BU opublikowali sześć wydawnictw zwartych, 35 artykułów w wersji drukowanej i trzy w wersji elektronicznej,
 - sześć osób pełniło funkcję członka redakcji rocznika „Biblioteka”, jedna brała udział w pracach rad programowych czasopism i serii ogólnopolskich; kilkanaście brało aktywny udział w pracach instytucji i stowarzyszeń naukowych, kulturalnych, społecznych.
16. W ramach działalności wydawniczej własnym nakładem Biblioteki Uniwersyteckiej ukazały się: kolejny numer rocznika „Biblioteka”, dwa tomy w ramach serii *Diariusze Staropolskie* oraz dwie prace zwarte.
17. Rozliczono ostatecznie grant z Funduszu Wyszehradzkiego na prowadzenie badań nad kulturą średniowiecza oraz grant Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, przyznany w ramach Programu Operacyjnego „Dziedzictwo Kulturowe” na tworzenie zasobów cyfro-

wych dziedzictwa kulturowego (projekt „Digitalizacja i medializacja XIX-wiecznej prasy wielkopolskiej”).

18. Biblioteka kontynuowała funkcję koordynatora ogólnopolskiego programu prowadzonego pod egidą Rady Wykonawczej Konferencji Dyrektorów Bibliotek Szkół Wyższych *Analiza funkcjonowania bibliotek naukowych w Polsce*, realizowanego przez Zespół ds. Standaryzacji.
19. Zespół ogólnopolski, pracujący pod przewodnictwem Dyrektora Biblioteki, zakończył prace związane z modyfikacją formularza GUS.
20. Dyrektor Biblioteki prowadził warsztaty szkoleniowe dla kandydatów na bibliotekarzy i dokumentalistów dyplomowanych dla pracowników bibliotek naukowych miasta Poznania.

XIII. Archiwum Biblioteki

1. Archiwum na bieżąco przejmowało akta z komórek organizacyjnych BU, przeprowadzało brakowanie akt oraz ich przekazywanie do AP w Poznaniu.
2. Pracownik Archiwum:
 - wykonał 20 kwerend (2008 – 14),
 - opracował 103 nowe jednostki archiwalne (2008 – 144),
 - udostępnił 87 jednostek archiwalnych (2008 – 21).

XIV. Zbiory Biblioteki Uniwersyteckiej w Ciężeniu

1. Uporządkowano 1020 mb zbiorów masońskich (2008 – 900 mb).
2. Zrealizowano 123 zamówienia czytelnicze (2008 – 87) oraz wykonano 695 stron kserokopii (2008 – 637).
3. Wygłoszono 52 prelekcje na temat wolnomularstwa i zbiorów masońskich dla grup krajowych i zagranicznych.

XV. Podsumowanie

Ocena dokonań roku 2009 każe – nie powtarzając wniosków ogólnych zawartych we wstępie – wyznaczyć pewne zagadnienia i tematy, które winny stanowić szczególny zakres zainteresowania zarówno kierownictwa, jak i pracowników Biblioteki oraz szerzej – kierownictwa uczelni. Część z przedstawionych niżej problemów sygnalizowana była już jako

tematy ważne w roku poprzednim, co wskazuje na ich wagę oraz na to, że z różnych powodów nie zostały podjęte czy do końca zrealizowane.

1. Prowadzenie dalszych starań o pozyskanie zastępczej powierzchni magazynowej, rozbudowę i remont gmachu przy ul. Ratajczaka.
2. Opracowanie misji Biblioteki Uniwersyteckiej i dostosowanie założeń jej rozwoju strategicznego do planu strategicznego uczelni.
3. Realizacja dalszych starań o poprawę sytuacji finansowej wszystkich grup pracowników.
4. Przeanalizowanie – w związku z wprowadzeniem nowej wersji systemu Horizon, a także zmianami w otoczeniu, sygnalizowanymi oczekiwaniami użytkowników – obowiązujących procedur wewnątrzbibliotecznych i podjęcie prac nad ewentualnymi projektami mającymi usprawnić ich przebieg.
5. Wprowadzenie zmodyfikowanych zasad pracy zespołu specjalistów dziedzinowych i realizowanej przez nich współpracy z użytkownikami, a także bibliotekami wydziałowymi.
6. Rozpoczęcie prac nad modyfikacją struktury organizacyjnej Biblioteki, nowym podziałem kompetencji na szczeblu dyrekcji.
7. Zwiększenie wysokości środków pozabudżetowych pozyskiwanych samodzielnie przez Bibliotekę, w tym szczególnie zwiększenie skuteczności starań o środki ze specjalnych funduszy zewnętrznych.
8. Rozbudowa dostępów do zasobów elektronicznych obcych i własnych jako podstawowego kierunku zaspokajania potrzeb użytkowników.
9. Dalsze uzupełnianie wyposażenia w sprzęt specjalistyczny i komputerowy, rozbudowa w gmachu dostępu do Internetu bezprzewodowego w celu zapewnienia jak najlepszych warunków technicznych do korzystania z zasobów.
10. Rozwój różnych form i zakresów szkoleń, konsultacji dla bibliotekarzy i różnych grup użytkowników, w tym szczególnie systemowego kształcenia dla doktorantów, a także nowych form świadczonych usług.
11. Utrzymanie wysokiego poziomu współpracy z jednostkami centralnymi oraz poszczególnymi bibliotekami w zakresie opracowania zbiorów.
12. Realizacja założeń władz uczelni w zakresie promocji wydawnictw własnych UAM oraz rozbudowy repozytorium instytucjonalnego.
13. Dbłość o wysoki poziom merytoryczny pracowników, m.in. przez podtrzymywanie ich aktywnego udziału w szkoleniach, warsztatach, konferencjach, realizację wyjazdów studyjno-szkoleniowych, a także intensyfikację specjalistycznych szkoleń prowadzonych przez podmioty zewnętrzne.
14. Intensyfikacja działalności naukowo-badawczej i działań wydawniczych.

Załącznik

Klasyfikacja rzeczowa nowych wpływów według dyscyplin wiedzy

Symbol	Dział	Liczba woluminów	Procent
A	Języki informacyjne, encyklopedie, prasoznawstwo	208	1,24
B	Bibliotekoznawstwo	101	0,60
C, D, E	Historia, Nauki pomocnicze	1 880	11,20
Ew-Ez	Kultura	327	1,95
F	Wojskowość	134	0,80
G, H	Nauki społeczne, Ruchy Społeczne	869	5,18
I	Socjologia	273	1,63
K	Ekonomia	1 440	8,59
L	Prawo	1 219	7,27
M	Sztuka	1 190	7,10
N, O, P, Q, Z	Filologie	4 330	25,82
R	Filozofia, Psychologia	624	3,72
S	Pedagogika	946	5,64
T	Religioznawstwo	1 897	11,31
U	Geografia	328	1,96
V	Matematyka, Astronomia	98	0,58
W	Nauki przyrodnicze	434	2,59
X	Medycyna	189	1,13
Y	Technika, Rolnictwo, Leśnictwo	283	1,69
Łącznie		13 446	100,00